

T. B. M. M.

(S. Sayısı : 402)

**Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Gürcistan Cumhuriyeti
-Hükümeti Arasındaki Hava Taşımacılığı Anlaşmasının
Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri
Komisyonları Raporları (1/451)**

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-413/06309

5.10.1992

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 17.9.1992 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Gürcistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

GEREKÇE

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliğinin dağılması üzerine bağımsızlıklarını kazanan Cumhuriyetlerle Türkiye arasında hava ulaşımının kurulması amacıyla bu ülkelerle ayrı ayrı hava ulaştırma anlaşmaları imzalanması gereği doğmuştur.

Bu çerçevede, 30 Temmuz 1992 tarihinde Tiflis'te, "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gürcistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Hava Taşımacılığı Anlaşması" imza edilmiştir.

Sözkonusu Anlaşma, iki ülke arasındaki hava ulaşımının ne şekilde tesis edileceği konusunu düzenlemektedir.

Bayındırlık, İmar Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu

Esas No. : 1/451

25.11.1992

Karar No. : 25

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Gürcistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı” Dışişleri ve Ulaştırma Bakanlıkları temsilcilerinin de iştirakiyle Komisyonumuzun 25.11.1992 tarihli 2 nci Birleşiminde incelenip görüşüldü.

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin dağılmasıyla bağımsızlıklarını kazanan Cumhuriyetlerle Türkiye arasında hava ulaşımının tesis edilmesi ihtiyacı doğmuştur.

Bu çerçevede, 30 Temmuz 1992 tarihinde Tiflis'te, Türkiye ile Gürcistan arasında mezkur anlaşma imzalanmıştır. Anlaşma ile, iki ülke arasındaki hava ulaşımının ne şekilde tesis edileceği konusu düzenlenmektedir.

Komisyonumuz, iki ülke arasındaki hava ulaşımının düzenlenmesi ile ilgili anlaşmayı uygun bularak Tasarırı benimsemiş ve maddelerine geçilmesine karar vermiştir.

Müteakiben Tasarının maddeleri müzakere edilerek 1,2 ve 3 üncü maddeleri Komisyonumuzca uygun bulunmuş ve aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, havalesi gereği Dışişleri Komisyonuna gönderilmek üzere, Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Mehmet Adnan Ekmen

Batman

Kâtip

Abdürrezak Yavuz

Şanlıurfa

Üye

Ömer Lütfi Coşkun

Balıkesir

Üye

Abdullillah Fırat

Erzurum

Üye

Gürol Soylu

İstanbul

Üye

Muzaffer Arıkan

Mardin

Sözcü

Muhammet Kaymak

Adana

Üye

Turgut Tekin

Adana

Üye

Haydar Baylaz

Bingöl

Üye

İsmail Sancak

İstanbul

Üye

Cengiz Bulut

İzmir

Üye

Hüseyin Erdal

Yozgat

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

Esas No. : 1/451

Karar No. : 15

7.12.1993

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti ve Gürcistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 1.12.1993 Tarihli 6 ncı Birleşiminde Dışışleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı ile Ulaştırma Bakanlığı temsilcilerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliğinin dağılması ile bağımsızlıklarını kazanan Cumhuriyetlerle Türkiye arasında hava ulaşımının kurulması zorunluluğundan hareketle Gürcistan ile ülkemiz arasındaki hava ulaşımının ne şekilde tesis edileceğini düzenleyen Anlaşma, Gürcistan'ın Kafkasya ve Orta Asya ülkelerine geçit oluşturmasının yarattığı önem de göz önünde tutularak Komisyonumuzca uygun bulunmuş ve Tasarı aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili
<i>Erdal İnönü</i>	<i>Fethi Akkoç</i>
İzmir	Bursa
Üye	Üye
<i>Tunç Bilget</i>	<i>İsmet Sezgin</i>
Aydın	Aydın
Üye	Üye
<i>A. Cemil Tunç</i>	<i>Doğancan Akyürek</i>
Elazığ	İstanbul
Üye	Üye
<i>Engin Güner</i>	<i>Atilla Hun</i>
İstanbul	Kars
Üye	Üye
<i>Leyla Yeniay Köseoğlu</i>	<i>Atilla Mutman</i>
İstanbul	İzmir
Üye	
<i>Ali Eser</i>	
Samsun	

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Gürcistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 30 Temmuz 1992 tarihinde Tiflis'te imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Gürcistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşması" ile ekle-
rinin onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

S. Demirel
Başbakan

Devlet Bakanı ve Başbakan Yrd.

Prof. E. İnönü

Devlet Bakanı

Prof. T. Çiller

Devlet Bakanı

İ. Tez

Devlet Bakanı

Prof. T. Akyol

Devlet Bakanı

O. Kılercioglu

Devlet Bakanı

Ö. Barutçu

Devlet Bakanı

E. Şahin

Devlet Bakanı

M. Batallı

Millî Savunma Bakanı

N. Ayaz

Dışişleri Bakanı

H. Çetin

Millî Eğitim Bakanı

K. Toptan

Sağlık Bakanı

Y. Aktuna

Tarım ve Köyişleri Bakanı

N. Cevheri

Sanayi ve Ticaret Bakanı

M. T. Köse

Kültür Bakanı

D. F. Sağlar

Orman Bakanı

V. Tanır

Devlet Bakanı

C. Çağlar

Devlet Bakanı

E. Ceyhan

Devlet Bakanı

A. Gönen

Devlet Bakanı

G. Ergenekon

Devlet Bakanı

M. Kahraman

Devlet Bakanı

M. A. Yılmaz

Devlet Bakanı

Ş. Ercan

Adalet Bakanı

M. S. Oktay

İçişleri Bakanı

İ. Sezgin

Maliye ve Gümrük Bakanı

S. Oral

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Prof. O. Kumbaracıbaşı

Ulaştırma Bakanı

Y. Topçu

Çalışma ve Sos. Güvenlik Bakanı

M. Moğultay

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

E. Faralyalı

Turizm Bakanı

Prof. A. Ateş

Çevre Bakanı

B. D. Akyürek

**BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE
TURİZM KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN**

**Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Gürcistan
Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Hava
Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının
Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı**

**MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.**

**MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.**

**MADDE 3. — Tasarının 3 üncü madde-
si Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.**

**DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN**

**Türkiye Cumhuriyeti ve Gürcistan Cumhuri-
yeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı
Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulun-
duğuna Dair Kanun Tasarısı**

**MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.**

**MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi
Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.**

**MADDE 3. — Tasarının 3 üncü madde-
si Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.**

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
VE
GÜRCİSTAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDAKİ
HAVA TAŞIMACILIĞI ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Gürcistan Cumhuriyeti Hükümetinin her ikisi de 7 Aralık 1944 yılında Şikago'da imzaya açılmış olan Uluslararası Hava Servisleri Transit Anlaşması ve ülkeleri arasında hava seferleri kurmak amacıyla bir Anlaşma yapmak arzusuyla;

Aşağıdaki Maddelerde Anlaşmışlardır :

MADDE I

TANIMLAR

Bu Anlaşma bakımından, metin aksini amir bulunmadıkça :

a) "Sözleşme" terimi 7 Aralık 1944 yılında Şikago'da imzaya açılan Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesini ve her iki Âkit Tarafça kabul edilmiş olan Sözleşmenin 90 ıncı maddesine göre çıkarılan Ekler ile 90 ve 94 üncü maddelere göre Sözleşme ve Eklerinde yapılan değişiklik ve ilaveler anlamını taşır.

b) Türkiye Cumhuriyeti bakımından "havacılık makamları" terimi Ulaştırma Bakanı ve bu Bakan tarafından ifa edilen herhangi bir görevi yerine getirmek için yetkilendirilmiş herhangi bir kişi veya organı; Gürcistan Cumhuriyeti bakımından Ulaştırma Bakanı ve bakan tarafından ifa edilen herhangi bir görevi yerine getirmek için yetkilendirilmiş herhangi bir kişi veya organı;

c) "Tayin edilen havayolu" terimi bu Anlaşmanın 3 üncü maddesine uygun olarak tayin edilmiş ve yetkilendirilmiş bulunan bir havayolu demektir.

d) "Ülke" veya "Toprak" terimi sözleşmenin 2 nci maddesinde belirtilmiş olan anlamı haizdir.

e) "Hava Seferleri", "Uluslararası Hava Seferi", "Havayolu İşletmesi" ve "teknik iniş" terimleri, Sözleşmenin 96 ncı maddesinde belirtilmiş anlamları taşır.

f) "Kapasite" terimi aşağıda belirtilen anlamları taşır;

— Uçak ile ilgili olarak, hattın tamamında veya bir kısmında uçağın yolcu, yük ve posta için istifade edilebilir hacmidir.

— Belirtilen bir hava seferiyle ilgili olarak, verilen zaman zarfında hattın tamamı veya bir kısmında işleyen uçağın bu seferler için kullanılan kapasitesi ile sefer adedinin çarpımıdır.

g) "Trafik" terimi yolcu, bagaj ve posta demektir.

h) "Ücret tarifesi" terimi, acentalık ve diğer yardımcı hizmetler dahil fakat posta taşınması için ücret ve şartlar hariç olmak üzere yolcu, bagaj ve yük için ödenecek fiyatlar ve bu fiyatların geçerli oldukları anlamını taşır.

MADDE 2

TRAFİK HAKLARI

1. Her Âkit Taraf, diğetine, bu Anlaşmanın 1 inci Ekinde belirtilen hatlarda tarifeli Uluslararası Hava Seferleri kurması amacıyla, bu anlaşmada belirtilen hakları tanır. Bu seferlere ve hatlara bundan böyle sırasıyla “mutabık kalınan seferler” ve “belirtilen hatlar” denecektir. Her bir Âkit Taraf Tarafça tayin olunan havayolları, belirtilen bir hatta mutabık kalınan bir seferi işletirken, aşağıdaki haklara sahip olacaklardır.

- a) Diğer Âkit Tarafın ülkesi üzerinden inmezsizin uçmak.
- b) Sözkonusu ülke içerisinde teknik iniş yapmak.
- c) Yolcu, yük ve posta şeklindeki uluslararası trafiği bırakmak ve almak amacıyla, sözkonusu ülke içerisinde, o hat için bu Anlaşmanın Ek 1 inde belirtilen noktalara iniş yapmak.

2. Bu Maddenin 1 inci paragrafındaki hiçbir husus, bir Âkit Tarafın havayolu işletmelerine, diğer Âkit Taraf ülkesinde bu diğer Âkit tarafın ülkesindeki bir noktaya ücret veya kira karşılığı taşınmak üzere yolcu, yük ve posta almak hakkının verildiği şeklinde anlaşlamaz.

MADDE 3

İŞLETME YETKİLERİ

1. Herbir Âkit Taraf, diğer Âkit tarafa, belirtilen hatlarda mutabık kalınan seferleri işletmesi amacıyla bir havayolu işletmesini ve/veya işletmelerini tayin ettiğini yazılı olarak bildirmek hakkına sahip olacaktır.

2. Diğer Âkit Taraf, bir tayin bildirimini aldığı anda, bu maddenin 4 ve 5 inci fıkrâ hükümlerinde tabi olarak tayin edilen havayolu işletmesine ilgili işletme yetkilerini gecikmeden tanıyacaktır.

3. Âkit Taraflardan birinin yetkili havacılık makamları, öteki Âkit Tarafın tayin ettiği ve havayolu işletmesinden, uluslararası hava seferlerinin işletilmesinde normal ve makul bir şekilde uyguladıkları kanun ve yönetmeliklerde emredilen şartları yerine getirebilecek vasıfları haiz bulunduğu hususunda, kendilerini tatmin etmesini isteyebilir.

4. Âkit Taraflardan herbiri, tayin edilmiş bir havayolu işletmesinin esas mülkiyetinin ve fiili kontrolünün bu havayolu işletmesini tayin eden Âkit tarafın veya uyruklarının elinde bulunduğuna kanaat getirmediği hallerde, bu maddenin 3 üncü fıkrasında sözü edilen işletme yetkililerini tanımayı reddedebilir, veya bu havayolu işletmesinin 2 nci maddede belirtilen haklarının uygulanması üzerine gerekli gördüğü kayıtları koyabilir.

5. Bir havayolu işletmesi tayin edilip, kendisine yetki verildiğinde bu Anlaşmanın Madde 10 - Madde 13 ve Ek 2 hükümlerine bağlı olarak oluşturulan bir ücret ve uçuş tarifesinin ve üzerinde anlaşmaya varılan bir kapasitenin mutabık kalınan sefer bakımından yürürlükte olması kaydıyla bu seferleri işletmeye herhangi bir tarihte başlayabilir.

MADDE 4

İŞLETME YETKİLERİNİN İPTALİ VE ASKIYA ALINMASI

1. Âkit Taraflardan herbiri, aşağıdaki hallerde, öteki Âkit Tarafça tayin edilen bir havayolu işletmesine verilmiş bulunan işletme yetkisini geri almak veya bu Anlaşmanın 2 nci maddesinde belirtilen hakların kullanılmasını durdurmak veya bu hakların kullanılmasına gerekli gördüğü kayıtları koymak hakkına sahip olacaktır.

a) O havayolu işletmesinin esas mülkiyetinin veya fiili kontrolünün havayolunu tayin eden Âkit Tarafın veya uyruklarının elinde bulunduğu dair kanaat getirmemesi, veya

b) O havayolu işletmesinin bu hakları tanıyan Âkit Tarafın kanun ve yönetmeliklerine uymaması, veya

c) Havayolu işletmesinin başka bir şekilde bu Anlaşmada belirtilen şartlara uygun olarak işletme yapmaması hallerinde,

2. Bu Maddenin 1 inci fıkrasında belirtilen ve hakların geri alınması, tatbikatının durdurulması veya kayıtlar konulması hususlarında derhal bir işlem yapılması, kanun ve yönetmeliklerin daha fazla ihlal edilmesinin önlenmesi için şart değilse, böyle bir hak ancak öteki Âkit Tarafı istişareden sonra kullanılacaktır.

MADDE 5

GİRİŞ VE ÇIKIŞ İZİNİ KANUNLARI VE YÖNETMELİKLERİ

1. Bir Âkit Tarafın, uluslararası hava seyrüseferi yapan uçakların ülkeye giriş, kalış ve çıkışları veya bu uçakların topraklarında kalış süresi içinde işletimi ve seyrüseferi ile ilgili kanunlar ve yönetmelikler, milliyet farkı gözetmeksizin her iki Âkit Tarafın uçaklarına uygulanabilecektir; ve bu kanunlar ve yönetmelikler o tarafın toprakları içindeyken veya ayrılırken yahut girerken böyle bir uçak tarafından uyulmuş olacaktır.

2. Bir Âkit Tarafın, uçakta taşınan yolcu, mürettebat, kargo ve postanın ülkeye kabulü, ülkede kalışı veya ülkeden ayrılışına ilişkin yasa ve yönetmeliklerine, örneğin gümrük giriş çıkışı, göç pasaport ve sağlık kontrolü ile ilgili yönetmelikleri, o yolcu, mürettebat, kargo ve posta tarafından veya onlar adına o tarafın topraklarına girişte, topraklarından çıkışta ve toprakları içinde iken uyulmuş olacaktır.

MADDE 6

GÜMRÜKTEN VE DİĞER RESİMLERDEN VE VERGİLERDEN MUAFİYET

1. Âkit Taraflardan herbirinin tayin edilen havayolu işletmeleri tarafından uluslararası seferlerde işletilen uçaklar ve bu uçaklarda bulunan mutad donatım, akaryakıt ve yağlama yağları ve (yiyecek, içecek ve tütün dahil) uçak levazımatı da, öteki Âkit Taraf ülkesine varışta, tekrar yurt dışına çıkarılıncaya kadar uçakta kalmak veya öteki Âkit Taraf ülkesi üzerindeki uçuşun bir kısmında kullanılmak kaydıyla, bütün gümrük vergileri, muayene ücretleri ve diğer rüsum ve vergilerden bağışık tutulacaktır.

2. Aşağıdakiler de yapılan hizmetler karşılığı alınacak ücretler hariç aynı rüsum ve vergilerden bağışık tutulacaktır;

a) Âkit Taraflardan birinin ülkesinde, bu taraf yetkili makamlarınca tesbit edilen miktarları aşmamak ve öteki Âkit Tarafın uluslararası bir seferinde çalıştırılan uçaklarda kullanılmak üzere uçağa alınan uçak levazımatı;

b) Âkit Taraflardan birinin ülkesine, öteki Âkit Tarafın tayin edilen havayolu işletmelerinin uluslararası seferlerinde kullanılan uçakların bakım ve onarımı için sokulan yedek parçalar;

c) Uçağa alındığı Âkit Taraf ülkesi üzerinde yapılacak uçuşun bir kısmında kullanılacak bile olsa, öteki Âkit Tarafın tayin edilen havayolu işletmeleri tarafından uluslararası seferlerde işletilen uçakların ikmaline ayrılmış olan akaryakıt ve yağlama yağları.

Yukarıda (a), (b) ve (c) tali paragraflarda sözü edilen maddelerin gümrük nezaret ve kontrolü altında tutulması gerekebilir.

MADDE 7

NORMAL HAVACILIK TEÇHİZATI İLE TÜKETİM MADDELERİNİN DEPOLANMASI

Âkit Taraflardan birinin tayin edilen havayolu şirketinin uçaklarında bulundurulmuş malzeme ve tüketim maddeleri ve normal olarak uçakta taşınan teçhizat da öteki Âkit Taraf ülkesinde, o ülkenin gümrük makamlarının müsaadesi ile boşaltılabilir. Böyle bir durumda, bunlar tekrar yurt dışına götürülünceye veya başka bir şekilde gümrük yönetmeliklerine göre elden çıkarılıncaya kadar sözü edilen yetkili makamların nezaretinde bulundurulabilir.

MADDE 8

DİREKT TRANSİT TRAFİĞİ

Âkit Taraflardan birinin ülkesinden transit geçen yolcular güvenlik zorunluluklarının müsaade ettiği kadar, basitleştirilmiş bir kontrolden başka bir işleme tabi tutulmayacaktır. Doğrudan doğruya transit geçen bagaj ve yükler gümrük vergileri ve diğer benzer vergilerden bağımsız tutulacaktır.

MADDE 9

MALİ HÜKÜMLER

1. Tayin edilen her havayolu işletmesi, karşılıklılık esası üzerinden acentası vasıtasıyla veya direkt olarak diğer Âkit Tarafın takdirine göre o ülkede hava taşımacılığı belgesi satışı hakkına sahip olacaktır. Bu havayolu şirketleri, bu belgeleri satma hakkına sahip olarak ve herkes bu belgeleri tayin edilen her iki havayolu şirketinin aynı haklardan karşılıklı olarak faydalanma şartıyla serbestçe satın alabilecektir.

2. Tayin edilen her havayolu şirketi, karşılıklılık esası üzerinden posta, kargo ve yolcu taşınmasıyla ilgili yapılan harcamalar düşüldükten sonra kalan gelir fazlalığını, resmî döviz kuru üzerinden, talep halinde, çevirme ve ülkesine transfer etme ve öbür Âkit Tarafın ülkesinde yerli para karşılığında satış yapma hakkına sahip olacaktır. Ödeme anlaşmasının bu konuda uygun hükümleri bulunmaması halinde yukarıda bahsedilen transfer, millî kanunlara ve ilgili kambiyo yönetmeliklerine uygun olarak konvertibl dövizlerle yapılacaktır.

3. Âkit Tarafların tayin edilen havayolu şirketleri müracaat tarihinden itibaren en çok (30) gün içinde bu transferler için onay alacaklardır. Bu transferlerin prosedürü gelirin tahakkuk ettiği ülkenin kambiyo mevzuatına uygun olacaktır.

4. Her Âkit Taraf öbür Âkit Tarafın tayin edilen havayolu şirketine, karşılıklılık esası üzerinden, hava seferlerinin işletilmesinden elde edilen kar veya gelirlerine vergi ve resimlerden bağımsızlık tanıyacaktır.

MADDE 10

KAPASİTE HÜKÜMLERİ

1. Her Âkit Tarafın havayolu işletmelerine, kendi ülkeleri arasında belirtilen hatlarda, mutabık kalınan seferleri işletmeleri için adil ve eşit imkan sağlanacaktır.

2. Mutabık kalınan seferlerin işletilmesinde, her Âkit Tarafın tayin edilen havayolu şirketi, diğer Âkit Tarafın tayin edilen havayolu şirketinin çıkarlarını dikkate alacak, öyle ki aynı hatların tamamı veya bir kısmı üzerinde bu sonuncusunun sağladığı seferleri haksız olarak etkilemiş olmasın.

3. Âkit Tarafların tayin edilmiş havayolu şirketlerinin sağladıkları mutabık kalınan seferler belirtilen hatlar üzerinde halkın taşıma ihtiyaçları ile yakından ilgili olacak ve havayolu şirketlerini tayin etmiş Âkit Devlet ülkesinde başlayan veya oraya yönelik trafiğin mevcut ve makul olarak beklenen taşıma ihtiyaçlarını makul bir yük faktörü ile karşılayacak bir kapasiteyi sağlamak asıl amaçları olacaktır.

4. Her iki Âkit Tarafın tayin edilmiş havayollarının mutabık kalınan seferleri işletmeleri koşuluyla, Taraflar, belirtilmiş hatlara yapılacak seferlerin kapasitesi ve sıklığı üzerinde anlaşacaklardır. Sıklık ve kapasite her iki Âkit Tarafın havacılık makamlarının onayına bağlı olacaktır. Bu kapasite zaman zaman trafik talebine göre düzenlenecektir ve bu düzenlemeler de her iki Âkit Tarafın havacılık makamlarının onayına tabi olacaktır.

5. Geçici bir nitelikteki umulmadık yolcu talebini karşılamak için, tayin edilmiş olan havayolları, bu Maddenin hükümlerine rağmen, aralarında trafik talebini karşılamak için gereken bu tip geçici artışlar hususunda anlaşabilir. Bu türden her kapasite artışı onay için Âkit Tarafların havacılıkla ilgili makamlarına gecikmeksizin bildirilecektir.

6. Âkit Taraflardan birinin tayin edilmiş havayollarının belirtilmiş hat boyunca üçüncü ülkelerdeki noktalarda faaliyet göstermekte olduğu durumlarda, yukarıdaki 3 ve 4 üncü paragrafa uygun olarak belirlenmiş olan kapasiteye ek bir kapasite Âkit Tarafların havacılıkla ilgili makamları arasındaki anlaşmaya bağlı olarak sözkonusu havayolları tarafından uygulanabilir.

MADDE 11

TEMSİL ETME

Diğer Âkit Tarafın, ilk Âkit Tarafın tayin ettiği havayollarına benzer haklar vermesi şartıyla; her Âkit Taraf diğer Âkit Tarafın tayin edilmiş havayollarına, mutabık kalınmış seferlerin gerçekleştirilmesi için kendi ülkesine bu tip seferlerin iş hacminin gerektirdiği teknik ve ticarî personeli getirme ve bulundurma hakkını, verecektir. Yukarıda bahsi geçen personel, bu Âkit Tarafın, ülkesine giriş müsaadesi ve kalma müddeti ile ilgili mevzuatına tabi olacaktır.

MADDE 12
HAVACILIK GÜVENLİĞİ

1. Âkit Taraflar, Uluslararası hukuka göre mevcut hak ve yükümlülüklerine uygun olarak, sivil havacılık güvenliğinin yasadışı müdahalelere karşı korunması amacıyla birbirlerine karşı üstlendikleri yükümlülüğün, bu Anlaşmanın ayrılmaz bir parçasını teşkil ettiğini teyid ederler. Âkit Taraflar, uluslararası hukuka göre mevcut haklarının ve yükümlülüklerinin genel niteliklerini kısıtlamaksızın, özellikle 14 Eylül 1963 tarihli, Uçaklarda İşlenen Suçlar ve Diğer Cürümlerle İlgili Tokyo Sözleşmesi, 16 Aralık 1970 tarihli Uçakların Yasadışı Yollarla Ele Geçirilmesinin Önlenmesine İlişkin Lahey Sözleşmesi, 23 Eylül 1971 tarihli Sivil Havacılık Güvenliğine Karşı İşlenen Suçların Önlenmesine İlişkin Montreal Sözleşmesi hükümlerine uygun hareket edecektir.

2. Âkit Taraflar, sivil uçakların yasadışı yollarla ele geçirilmesini; bu uçakların yolcularının ve mürettebatının, havaalanlarının ve hava seyrüsefer tesislerinin emniyetine karşı diğer yasadışı eylemleri ve sivil havacılığın güvenliğine ilişkin her türlü tehdidi bertaraf etmek üzere, talep halinde birbirlerine gerekli her türlü yardımda bulunacaklardır.

3. Taraflar karşılıklı ilişkilerinde, Taraflara uygulanabilir olduğu ölçüde, Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı tarafından Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesine Ek olarak kabul edilen havacılık güvenliği hükümlerine uygun olarak hareket edeceklerdir; Taraflar, kendi tescilindeki uçak işletmecilerinin veya işyeri merkezi ülkelerinde bulunan veya ülkelerinde sürekli mukim olan uçak işletmecilerinin ve ülkelerindeki havaalanı işletmecilerinin sözkonusu havacılık güvenliği hükümlerine uygun hareket etmelerini isteyeceklerdir.

4. Âkit Taraflardan her biri, sözkonusu uçak işletmecilerinin, diğer Âkit Tarafın ülkesine giriş için, bu ülkeden çıkış için veya bu ülkede kalınan süre zarfında diğer Âkit Tarafça, yukarıdaki 3 üncü paragrafta atıf yapılan havacılık güvenliği hükümlerine uymalarının istenebileceği hususunda mutabıktır.

5. Âkit Taraflardan her biri, kendi ülkesinde uçakların güvenliğinin sağlanması, yolcuların, mürettebatın el bagajlarının, genel bagajın, kargo ve uçak levazimatının yükleme ve boşaltma öncesi ile sırasında kontrolü amacıyla yeterli tedbirlerin alınmasını ve etkin şekilde uygulamasını sağlayacaktır. Âkit Taraflardan her biri, bir tehdidin bertaraf edilmesi amacıyla diğer Âkit Tarafın makul özel güvenlik tedbirleri alınması yolunda yapacağı herhangi bir talebi olumlu şekilde dikkate alacaktır.

6. Sivil uçakların yasadışı yollarla ele geçirilmesi olayı veya bu doğrultuda bir tehdidin vuku bulması veya uçaklara, uçak yolcularına ve mürettebatına, havaalanlarına veya hava seyrüsefer tesislerine yönelik diğer yasadışı müdahalelerin meydana gelmesi halinde Âkit Taraflar, haberleşmede ve bu tür bir olayın veya tehdidinin süratli ve güvenli biçimde sona erdirilmesi yönünde diğer uygun tedbirlerin alınmasında kolaylık sağlayarak birbirlerine yardımcı olacaklardır.

7. Bu maddenin havacılık güvenliğine ilişkin hükümlerinin uygulanmasında Âkit Taraflardan biri için sorunlar ortaya çıkması halinde, Taraflardan her birinin yetkili havacılık makamı diğer Âkit Tarafın yetkili havacılık makamından ivedi istişare talebinde bulunabilecektir.

MADDE 13 TARİFELERİN BELİRLENMESİ

1. Âkit Taraflar havayolu, işletmeleri tarafından diğer Âkit Tarafın ülkesine veya ülkesinden yapılacak taşımacılar için konulacak ücret tarifeleri, işletme maliyeti, makul bir kâr ve diğer havayolu işletmelerine tarifeleri gibi tüm ilgili faktörler gözönünde tutularak makul düzeylerde saptanacaktır.

Âkit Taraflar soyguncu veya ayırımçı, hakim bir konumun istismarı nedeniyle gereksiz yükseklikteki veya kısıtlayıcı veya doğrudan veya dolaylı devlet sübvansiyon nedeniyle sun'î düştüklükteki tarifeleri kabul edilmez olarak sayacaktır.

2. İşbu Maddenin 2 nci paragrafında anılan tarifeler üzerinde, mümkünse hattın tamamı veya bir kısmı üzerinde işletmecilik yapan diğer havayolu şirketlerine danışıldıktan sonra, her iki Âkit Tarafın tayin edilmiş havayolu şirketleri arasında anlaşmaya varılacak ve böyle bir anlaşmaya varılması için, mümkün olduğunda, Uluslararası Hava Ulaştırma Birliğinin (IATA) tarifelerin yapılmasına ilişkin usulleri kullanılacaktır.

3. Bu suretle üzerinde mutabık kalınan ücret tarifeleri, yürürlüğe girmesi teklif edilen tarihten en az altmış (60) gün önce tarafların Sivil Havacılık Makamlarının onayına sunulacaktır. Özel durumlarda bu süre, sözü geçen makamların mutabakatı ile azaltılabilir.

4. Böyle bir onay açıkça verilebilir. Eğer tarafların Sivil Havacılık Makamlarından hiçbiri, işbu maddenin 3 üncü paragraf hükümlerine göre sunulmuş bulunan ücret tarifelerine sunuş tarihinden itibaren otuz (30) gün içinde itirazlarını bildirmez iseler, ücret tarifeleri tasvip edilmiş telakki olunur. 3 üncü paragraf hükümlerine göre sunuş müddetinin kısaltılmış olması halinde, tarafların sivil Havacılık Makamları itiraz müddetinin otuz (30) günden daha az olmasında mutabık kababilirler.

5. Eğer bir ücret tarifesi üzerinde bu maddenin (2.) paragrafı hükümlerine göre anlaşma olmazsa, veya bir taraf Sivil Havacılık Makamlarının diğer taraf Sivil Havacılık Makamlarına (2.) paragraf hükümlerine göre üzerinde Anlaşmış bulunan bir tarifeye itirazını beyan etmesi halinde, iki taraf Sivil Havacılık Makamları fikrini yararlı buldukları herhangi bir devletin havacılık makamlarına danıştıktan sonra ücret tarifesini karşılıklı anlaşma ile tespit etmeye çalışacaklardır.

6. Eğer Sivil Havacılık makamları bu maddenin 5 inci paragrafı hükümlerine göre kendilerine sunulmuş ücret tarifeleri üzerinde veya 5 inci paragraf hükümlerine göre herhangi bir ücret tarifesi üzerinde anlaşamazlar ise, anlaşmazlık bu Anlaşmanın anlaşmazlıkların çözülmesi hakkındaki 19 uncu maddesi hükümleri çerçevesinde hal şekline bağlanacaktır.

7. Bu madde hükümlerine göre tespit edilmiş bir ücret tarifesi, yenisi yapılmaya kadar yürürlükte kalacaktır. Yine de, bir ücret tarifesi bu paragraf hükümlerine göre, sona eriş tarihinden itibaren oniki (12) aydan fazla temdit edilemeyecektir.

MADDE 14 BİLGİ VE İSTATİSTİK

Herhangi bir Âkit Tarafın havacılık makamları diğer Âkit Tarafın havacılık makamlarına, birinci Âkit Tarafın tayin edilmiş havayolları işletmelerince mutabık kalınan seferlerden

sağlanan kapasitenin tekrar gözden geçirilmesi için, makul olarak gerekli görülebilecek periyodik yahut diğer istatistik raporları talepleri üzerine temin edeceklerdir. Bu raporlar bu havayollarının mutabık kalınan seferlerde taşımış oldukları yolcu ve yük miktarını belirlemek için gerekli tüm bilgileri içerecektir.

MADDE 15

İSTİŞARE

1. Yakın bir işbirliği ruhu içerisinde, Âkit Tarafların havacılıkla ilgili makamları bu Anlaşma ve Ekleri hükümlerinin uygulanmasını sağlamak amacıyla zaman zaman birbirlerine danışacaklardır.

MADDE 16

DEĞİŞİKLİKLER

1. Eğer Âkit Taraflardan herhangi birisi bu Anlaşmanın herhangi bir maddesinin değiştirilmesini arzuya şayan bulursa, diğer Âkit tarafla istişarede bulunmak isteyebilir; yetkili havacılık makamları arasında ve müzakere veya yazışma yolu ile yapılabilecek olan böyle bir istişare, talep tarihinden itibaren altmış (60) günlük süre içerisinde başlayacaktır. Bu suretle mutabakata varılmış değişiklikler diplomatik nota teatisi ile teyit edildiği zaman yürürlüğe girecektir.

2. Eklerdeki değişiklikler Âkit Tarafların yetkili havacılık makamlarının kendi aralarında doğrudan doğruya mutabakata varmalarıyla yapılabilir ve diplomatik notaların teatisi ile teyid edilebilir.

3. Anlaşma, Âkit Taraflar için bağlayıcı olabilecek herhangi bir çok taraflı Uluslararası Sözleşmeye uyabilecek şekilde değiştirilecektir.

MADDE 17

ÇOK TARAFLI ANLAŞMALARA UYMA

Bu Anlaşma ve Ekleri Âkit Taraflar için bağlayıcı olabilecek herhangi bir çok taraflı Uluslararası Sözleşmeye uyabilecek şekilde değiştirilecektir.

MADDE 18

SONA ERME

Âkit Taraflardan her biri, bu Anlaşmaya son vermek kararında olduğunu her zaman öteki Âkit Tarafa ihbar edebilir; bu ihbar aynı zamanda Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatına da ulaştırılacaktır. Bu durumda, sonverme İhbarnameleri karşılıklı mutabakatla bu süre bitiminden önce geri alınmış bulunmadıkça, ihbarnamenin öteki Âkit Tarafça alınış tarihinden sonraki oniki ay içinde sona erecektir. Öteki Âkit Tarafça ihbarnamenin alındığı teyid edilmezse, Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatının ihbarnameyi aldığı tarihten ondört (14) gün sonra alınmış sayılacaktır.

MADDE 19

UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

1. Âkit Taraflar arasında bu Anlaşma ve Eklerinin yorumlanması veya uygulanması ile ilgili bir uyuşmazlık çıkarsa, Âkit Taraflar bu anlaşmazlığı önce kendi aralarında müzakere yoluyla halletmeye çalışacaklardır.

2. Âkit Taraflar, müzakere yoluyla bir anlaşmaya varamadıkları takdirde, uyuşmazlığı karara bağlanması için bir şahıs veya teşekküle verme veya Âkit Tarafların her birinin tayin edeceği birer hakem ve böylece seçilen iki hakemin tayin edeceği bir üçüncü hakemden kurulu 3 kişilik bir hakem heyetine sunma hususunda mutabık kalabilirler. Âkit Taraflardan her biri, taraflardan birinin ötekenden uyuşmazlığın tahkimini isteyen bir ihbarı diplomatik yoldan aldığı tarihten itibaren altmış (60) gün içinde bir hakem tayin edecek ve üçüncü hakemde bundan sonraki altmış (60) günlük bir süre içinde seçilecektir. Âkit Taraflardan herhangi biri verilen süre içerisinde bir hakem tayin edemezse veya üçüncü hakem belirtilen süre içinde seçilmezse Sivil Havacılık Teşkilatı Başkanından durumun gereğine göre, bir veya daha fazla hakemi tayin etmesini Âkit Taraflardan herhangi biri isteyebilir. Bu durumda üçüncü hakem üçüncü bir devletin uyruğu olacak ve hakem heyetinin başkanlığını yapacaktır.

3. Âkit Taraflar, bu maddenin 2 nci paragrafına göre verilecek herhangi bir karara uymayı taahhüt ederler.

4. Eğer Âkit Taraflardan herhangi birisi, yahut herbir Âkit Tarafın tayin edilmiş olan havayolları bu Maddenin 2 nci paragrafına göre alınmış karara uymazsa ve uymadığı sürece diğer Âkit Taraf kusurlu olan Âkit Tarafa bu Anlaşmaya göre vermiş olduğu hak veya ayrıcalıkları sınırlandırabilir, askıya alabilir veya iptal edebilir.

5. Herbir Âkit Taraf tayin etmiş olduğu hakemin giderlerini karşılayacaktır. Hakem Heyetinin geriye kalan masrafları Âkit Taraflarca eşit olarak paylaşılacaktır.

MADDE 20

BAŞLIKLAR

Madde başlıkları bu Anlaşmaya sadece müracaat ve kolaylık amacıyla konulmuştur ve hiç bir surette bu Anlaşmanın niyet ve kapsamının sınırını çizmez, kısıtlamaz veya tarif etmez.

MADDE 21

TESCİL

Bu Anlaşma ve Ekleri, Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı nezdinde tescil ettirilecektir.

MADDE 22

YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ

Bu Anlaşma ve bu Anlaşmanın ayrılmaz bir parçasını oluşturan Ekleri, herbir Âkit Tarafın Anayasal hükümlerinin ifasından sonra, bu mealdeki diplomatik Notalarının teati edildikleri tarihte yürürlüğe girecektir.

Yukarıdakileri tasdiklen, aŖaŖıda imzaları bulunan ve Hükümetleri tarafından usulünce yetkilendirilmiş olan temsilciler işbu Anlaşmayı imza etmişlerdir.

1992 yılı ayının 30 Temmuz gününde, İngilizce dilinde düzenlenmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

GÜRCİSTAN CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

EK — I

HATLAR

BÖLÜM 1

1. Türkiye Cumhuriyetinin tayin edilmiş havayolu şirketleri tarafından her iki yönde sefer yapılacak hatlar :

Kalkış Noktaları	Ara Noktalar	Varış Noktaları	İleri Noktaları
Türkiye İki Nokta, (daha sonra belirlenecektir.)		Tiflis İki Nokta (daha sonra belirlenecektir.)	

2. Her Âkit Tarafın tayin edilmiş havayolu şirketleri herhangi bir veya bütün uçuşlarda kendi opsiyonuna bağlı olarak yukarıdaki noktalardan herhangi birine uğrayarak, bu hat üzerinde mutabık kalınan seferlerin o Âkit Tarafın topraklarında başlaması ve bitmesi şartıyla herbir veya heriki yönde de seferler işletebilirler.

BÖLÜM 2

1. Gürcistan Cumhuriyetinin tayin edilmiş havayolu şirketleri tarafından her iki yönde sefer yapılacak hatlar :

Kalkış Noktaları	Ara Noktalar	Varış Noktaları	İleri Noktaları
Gürcistan İki Nokta, (daha sonra belirlenecektir.)		İstanbul İki Nokta (daha sonra belirlenecektir.)	

2. Her Âkit Tarafın tayin edilmiş havayolu şirketi, herhangi bir veya bütün uçuşlarda kendi opsiyonuna bağlı olarak yukarıdaki noktalardan herhangi birine uğrayarak, bu hat üzerinde mutabık kalınan seferlerin o Âkit Tarafın topraklarında başlaması ve bitmesi şartıyla, herbir veya heriki yönde de seferler işletebilir.

EK NOKTALAR

Âkit taraflardan herbiri öbür Âkit Tarafın ülkesi ilerisinde veya Âkit Tarafların toprakları arasında seferlerine ek noktaların dahil edilmesini isteyebilir. Bu istek öbür Âkit Tarafın havacılık makamının onayına tabidir.

EK II

UÇUŞ TARİFELERİNİN ONAYI

1. Her Âkit Tarafın tayin edilmiş havayolu şirketleri her tarife döneminde (yaz ve kış) uçuş tarifelerini, uçak tipi de dahil, en geç uçuş tarifesinin yürürlüğe giriş tarihinden otuz (30) gün önce Öbür Âkit Tarafın havacılık makamlarının onayına sunacaktır. Özel durumlarda bu süre adı geçen makamların mutabakatı ile kısaltılabilir.

2. Her Âkit Tarafın tayin edilmiş havayolu şirketlerince uçuş tarifelerinin Öbür Âkit Tarafın havacılık makamlarına sunulmasından önce, her iki Âkit Tarafın havayolu şirketleri bunların onayını kolaylaştırmak amacıyla tarifeler konusunda birbirlerine danışacaklardır.

3. Bu uçuş tarifelerini alan havacılık makamları bunları ya onaylayacak veya değişiklik önerisinde bulunacaklardır. Her halukârda, tayin edilmiş havayolu şirketleri, tarifeler ilgili havacılık makamları tarafından onaylanmadan önce, seferlerine başlayamayacaklardır.

